

La seva aportació a la Fundació Catalana

per Francesc Cabana *President de Fundació Catalana*

El món de les Fundacions és un món peculiar que contrasta, especialment, amb el de les empreses mercantils. Mentre aquestes cerquen el benefici com a objectiu principal de la seva activitat, les fundacions tenen per finalitat l'aplicació d'uns recursos econòmics a uns objectius socials o culturals, en el seu més ampli sentit. La Fundació és també una empresa, perquè requereix una organització, una estructura, un personal, una comptabilitat, però no es proposa fer guanys. Les fundacions compten amb uns recursos propis i reben aportacions de tercers, aplicables per a un fi determinat. Es tracta, per tant, d'administrar correctament uns fons amb l'objecte d'aconseguir la finalitat que es proposaren les persones o institucions que aportaren els recursos.

En el món de les fundacions no hi ha competència, ni mercat a disputar. Hi

ha d'haver una bona i honesta administració d'uns béns.

Amb aquest plantejament és fàcil d'entendre que Antoni Forrellad es trobés a gust en aquest ambient. La seva formació empresarial -bona administració- es trobava aquí amb la possibilitat de ser utilitzada al costat de les seves aspiracions més íntimes.

La Fundació Catalana és una institució creada per aquella Banca Catalana i Banc Industrial de Catalunya dels quals formava part; unes empreses que també volien separar el món mercantil del món del servei, sense aspiració a un guany. Antoni Forrellad fou un dels homes que s'afegí, a més a més en nom personal, a la constitució de la ja mencionada Fundació Catalana, la qual curà de donar aixopluc a unes altres Fundacions, que podien tenir un caràcter més especialitzat en l'aplicació dels seus

recursos: la Fundació Enciclopèdia Catalana, la Fundació Agrícola Catalana, la Fundació del Museu de la Història de la Medicina, la Fundació per les Malalties del fetge. Diverses motivacions, que permetien la canalització d'uns recursos a temes ben diferents, però entrelaçats tots ells.

Antoni Forrellad ocupà ben naturalment la Presidència del Patronat de la Fundació Catalana i d'alguna de les altres fundacions del grup: el seu esperit de servei a Catalunya en ben diverses maneres de ser i fer, trobava així una manera institucional d'expressar-se. Perquè Forrellad era un home que creia en les institucions, més que en els esforços individuals. Sabia que els homes passen, però que les institucions es mantenen, sempre que l'empenta que hagin rebut inicialment sigui suficient. I ell es proposà de donar aquesta empen-

Antoni Forrellad, com a President de la Fundació Gran Enciclopèdia Catalana, formalitza el lliurament d'un nombre d'exemplars de l'Enciclopèdia per a les escoles de Catalunya.

ta inicial, quan convenia.

Personalment, vaig conèixer poc el Forrellad-industrial, però molt el Forrellad-banquer i el Forrellad-home de Fundacions. No hi havia incompatibilitat entre una i altra figura. El Banc Industrial de Catalunya, Banca Catalana, l'Industrial del Mediterrani i la Fundació Catalana devien ocupar una bona part del seu temps en els darrers anys de la seva vida. Tant l'un com l'altre li permetien passar del servei particular al servei col·lectiu. En els Bancs es trobava al costat o al davant d'uns homes preocupats pel futur econòmic català. En les Fundacions hi havia la possibilitat de canalitzar uns fons cap a unes necessitats culturals o benèfiques de caràcter general. L'empresari individual passava, així, a fer un servei i a donar un testimoni de servei.

I aquest servei era absolutament gratuït. Les hores passades en el Banc Industrial de Catalunya, o a Banca Catalana, o més tard en el Banc Industrial del Mediterrani no eren hores pagades. Però ell gaudia, com a home jove d'esperit que era, arremangant-se i enfrontant-se amb un treball nou i una nova responsabilitat. Això sí, exigia pau i tranquil·litat. El que no volia era ficar-se en un vesper i tenir d'escollir bàndol al cap d'un temps. Si hi havien baralles, que primer fessin les paus i aleshores podrien comptar amb ell.

Tant li feia començar una obra com a continuar l'obra iniciada per altres, sempre que es trobés còmode a la feina. És el cas de les Fundacions. Inicià la Fundació Catalana, la Fundació Agrícola, la Fundació del Museu de la Història de la Medicina, la de les Malalties del fetge. Continuà l'obra de l'Enciclopèdia Catalana. Algunes vegades era el puntal, d'altres el que donava suport, d'altres el qui empenyia i recordava. No era un home d'una sola faceta, sinó que s'adaptava al paper que li demanaven o feia falta.

I aquest treball tenia com a fonament una il·lusió que fàcilment es creava, si la feina a fer tenia un interès col·lectiu. Era un enginyer que feia compressors, però que s'apassionava per l'aventura de la Gran Enciclopèdia Catalana, es preocupava pels problemes de la tercera edat, s'engrescava amb el Museu de la Història de la Medicina i es lliurava en cos i ànima a totes aquestes tasques.

Pensant-ho bé, la seva gran virtut devia ser la generositat: un caràcter obert als altres, preocupat pels altres i molt després. Era l'antitesi del qui només pensa en ell i que s'aprofita sempre del que toca.

Ànima del Patronat de la Universitat Autònoma per Josep Grifoll. *Professor de la Universitat de Barcelona i ex-membre del Patronat.*

A finals dels anys seixanta i començaments dels setanta sorgí amb gran força a Catalunya una entitat impulsada, sobretot, per un valencià, en Vicenç Villar Palasí, el qual va saber envoltar-se d'un equip de gent, universitària o no, que fou capaç de posar en marxa una Universitat diferent de les altres -el que ja és un mèrit. De bell antuvi, aquesta Universitat es basà en aquells tres principis tan repetits per una generació d'universitaris: autonomia, democràcia, catalanitat; principis que s'afegien als clàssics d'eficàcia, ciència i llibertat, propis de totes les Universitats del món occidental. Fou la Universitat Autònoma de Barcelona, o de Bellaterra, com alguns l'anomenaren anys més tard, per la ubicació del seu campus principal.

Avui, molts dels lectors més joves, com són els actuals alumnes d'aquesta Universitat, pensaran que és normal que l'Autònoma sigui com és: amb Departaments, Juntes de Facultat i de Govern, i Claustre, que elegeixen càrrecs, gestionen certs àmbits universitaris i passen comptes de les actuacions dels càrrecs, i on es parla en català o en castellà, a elecció del qui parla, com cosa tota natural; amb biblioteques, amb llibres i revistes, centres de càlcul, etc. Però és que fa quinze anys, per exemple, tot això ja no era tan corrent! La Universitat no era ni demòcrata, ni catalana, ni autònoma, encara que, en realitat, d'autònoma ho segueix essent ben poc.

Doncs bé, el moviment de renovació universitària institucional va néixer a Catalunya o, almenys, es va poder iniciar a Catalunya, amb la permissibilitat del Ministeri d'Educació i Ciència de J. Villar Palasí, sota l'impuls del Rector-comissari de l'Autònoma de Barcelona, Vicenç Villar Palasí, i l'equip de gent que el va ajudar, i que estava format, entre altres, per Joan Sardà, Antoni Serra Ramoneda, Jordi Nadal i Ramon Trias Fargas en el camp de l'Economia, als quals molt aviat s'afegiren Bricall, Companys, etc.; Frederic Udina Martorell, Martí de Riquer, José Manuel Blecuà, Eduard Valentí, Enrich Lluch, J. Fontana, Joaquim Molas, a la Facultat de Lletres; Enric Casassas, Vicenç Gandia, Joan Rosell, Heribert Barrera, Josep Castells, a la de Ciències; Salvà Mi-quel, J. Laporte, Oriol Bosch, a la de

Medicina; Francesc Noy i d'altres a l'Institut de Ciències de l'Educació, Lluís Daufí, Josep Pallach, Maria Rubies, E. Casassas, J. Laporte i l'autor d'aquestes notes.

Una de les primeres tasques institucionals de l'Autònoma, a part de la bàsica de posar en marxa les Facultats i una Escola de Formació de Professorat d'EGB (l'anomenada després "Escola de Sant Cugat"), fou la creació del Patronat de la Universitat, segurament el primer en constituir-se a Espanya després de la guerra civil, tal volta l'únic que va perdurar durant tots els seus cinc anys de mandat, i que després, per diverses circumstàncies que ara no fan al cas, ja no va ésser renovat.

El Patronat fou l'òrgan de relació entre la Universitat i la societat, i estava format per professors i ciutadans que volien aportar alguna cosa -no sols diners, com de vegades he sentit dir- a la Universitat.

Es constituí el dit Patronat el 1970, i els primers membres, a part del propi Rector que n'era membre nat, i alguns altres d'ofici, com el Secretari General de la Universitat, que hi entraren foren dos representants dels professors, elegits pel Claustre: el professor Joan Sardà pels numeraris i jo mateix pels no numeraris. Per cooptació, s'elegiren d'altres membres no universitaris. El Rector demanà a tots els ja membres que proposessin noms i mèrits per, després, procedir a una votació i determinar els que serien elegits representants de la societat. Vaig fer algunes consultes al respecte, entre elles a Jordi Pujol, ja que sabia l'interès que tenia en els temes universitaris. En Jordi Pujol em suggerí Antoni Forrellad, i em digué que, a part de tot el suport personal que calgués i la tasca de la persona que proposava si resultava elegida, comptéssim amb una quantitat de diners no inferior a la major aportació que realitzés qualsevol altra entitat que entrés en el Patronat.

En una de les primeres sessions, el Patronat va elegir Antoni Forrellad, que era un dels noms que havia proposat el Rector Villar, a suggeriment d'en F. Noy i meu. A partir d'aquell moment, Antoni Forrellad fou l'ànima del Patronat, i no ja pels ajuts econòmics que ell pogués fer o aconseguir, sinó sobretot per la seva aportació personal en hores